

Emilia Petrescu - Regina cântului vocal concertant

Cercetare monografică – portret

(Grigore Constantinescu – 12 septembrie 2014)

Evocăm o ființă de mare înzestrare și har, vorbim despre o viață dăruită în primul rând artei cântului, pornim de la calificativul „excepțional”, care i-a caracterizat întreg traseul existențial, începând cu absolvirea Conservatorului bucureștean și încheindu-se, după o jumătate de secol, într-o arcuire fără egal, ca profesor la propria clasă de lied și oratoriu din cadrul Universității Naționale de Muzică. Arta interpretei a strălucit, a fost entuziast aplaudată în turnee susținute și peste hotare, în lumea muzicii europene sau dincolo de Ocean. În acel timp, o cronică din Germania remarca, comparativ, că: „...atât de suveran a cântat cândva Joan Sutherland, în anii săi cei mai buni...” (Hifi Stereophonic, 1969).

Sugerăm câteva repere, despre care vom vorbi, cum ar fi Germania, Polonia, Danemarca, Jugoslavia, Cehoslovacia, Italia, Franța, Spania, Rusia, centre culturale și universitare ale Statelor Unite americane, precum și solistica de concert în colaborare cu ansambluri prestigioase - Berlin Rundfunk-Symphonie Orchester, Gewandhaus Leipzig, Staatskapelle Dresden, Danish Broadcasting Corporation, Göttingen-Händel festspiele etc.

Imensul său repertoriu de lied, cantată și oratoriu merită comentarii detaliate, căci Emilia Petrescu a intuit și pătruns cu egală autoritate factura stilistică a tuturor epocilor, de la baroc la clasic, de la romantic la contemporan, dovedind o forță de înțelegere și o siguranță uimitoare a soluțiilor profesionale. Cine nu-și rememorează jerbele de vocalize ale muzicii lui Händel (dintre lucrările abordate, Cantata **Lucrezia** pe disc, care a fost, de altfel, distinsă cu un premiu internațional), linia superior stelară a oratoriilor lui Bach (**Mathäus Passion, Johannes Passion, Hohe Messe**, Cantatele) sau a muzicii lui Schütz (**Geistliche Gesänge**), singularitatea sopranului din muzica beethoveniană (**Simfonia a IX-a, Missa Solemnis, Isus pe Muntele măslinilor**), mozartiană (**Misa în do minor, Recviemul**) sau haydniană (oratoriile **Creațiunea, Anotimpurile**), alternând solistica cu cântarea într-un Cvartet vocal solistic unic ca glorie în istoria Filarmonicii bucureștene a anilor '60... Cine a urmat visul **Șeherezadei** raveliene, suspinul **Recviemului de război** al lui Benjamin Britten, candida evanescență sonoră a primelor audiții cu **Carmina Burana** de Orff, imponderabilul personaj al Ofeliei primei audiții cu **Hamlet** de Pascal Bentoiu, cine a adăstat ascultând poezia rostirii cuprinse în ghirlandele măiestrite poetice și de lieduri clasice, și romantice, și românești (multe în primă audiție absolută) din cele fără de număr recitaluri, are imaginea Emiliei Petrescu, definitiv întipărită în legendele adevărate ale artei noastre muzicale. Au admirat-o de altfel nu numai partenerii de concert, ci și mari dirijori, precum George Georgescu, Constantin Silvestri, Iosif Conta, Igor Markevitch, Pierre Boulez, Paul Kletzky, Herbert Kegel, Anatol Fistoulari...

Cum era Emilia Petrescu? Ca prezentă, o doamnă de mare amabilitate, elegantă, sobră și reținută în reacții, murmurând adesea șoptit că, în orizontul ei estetic, liedurile lui Hugo Wolf reprezintă suprema pasiune muzicală. Ca artist muzician, o interpretă și pedagogă inflexibilă în pretențiile sale la lucrul vocilor cu studenții, implacabilă în fața exactității studiului partiturilor, în propria, neîncetată perfecționare de tehnică a glasului și măiestrie a stilului, cu un umor care nu presupunea camaraderia concesiilor, mai ales când era vorba de muzică, de cultură. A înțeles de timpuriu că cunoașterea și perfecționarea presupun studiu și cercetare, cu rezultate păstrate în valoroase documente de autentică valoare muzicologică, scrise de-a lungul timpului în paralel cu activitatea interpretativă. Cunoscute de noi abia în perioada alcătuirii acestei monografii, manuscrisele mi-au oferit surpriza cunoașterii argumentelor ce stau la temelia perfecționării stilului și reușitelor interpretative de-o viață, ale Maestrei. Este un domeniu care ajunge la îndemâna profesioniștilor și publicului tardiv, dar nu inutil, căci ne ajută să înțelegem cum s-a clădit arta de valoare unică a Emiliei Petrescu, unind inteligența, talentul și studiul sub arcada voinței, interesului permanent pentru cunoaștere, performanță și disciplină.

Acestei Mari Doamne a Concertelor cu orchestră, vocal-simfonice și Recitalurilor merită neîndoios să-i mulțumim înmiit pentru tot ce a dăruit semenilor, urmașilor, pentru moștenirea înregistrărilor muzicale, dar și a celor teoretice, care trec spre validarea permanențelor în timp. Fără economie a efortului, fără clipa de îndoială asupra opțiunilor necesare pentru a atinge cu consecvență maxima performanță, cu o dragoste neprecupețită pentru opera de bijutier a șlefuirii artei sunetului și expresiei cântului, Emilia Petrescu a devenit, în timp, marele model al artei concertistice, simbolizând o vocație realizată deplin. Ca imagine inconfundabilă, Efigia sonoră, păstrată în înregistrările sale radiofonice și discografice, rămâne acum singura și singulara dovadă a adevărului unei existențe care s-a dedicat Muzicii fără a aștepta de la cei din jur nicio răsplată. Eroismul acestui destin stăruie însă, vibrează în sufletul celor care au ascultat-o, au cunoscut-o și au prețuit-o la adevărata sa valoare.

Nu mi-a fost ușor să pășesc pe calea umbrită a evocării mării artiste. O mare parte din timpul vieții sale a aparținut muzicii, biografia artistică a gestionat deplin această preocupare, lăsând poate în plan secund filele de calendar ale vieții sociale și de familie. Detaliile biografice nu au preocupat-o în mod special, iată de ce viața Emiliei Petrescu nu poate fi povestită filmic, asemenea unei narațiuni care să constituie firul roșu al romanului unei existențe. Poate nu greșim spunând că principalele coordonate ale vieții sale personale au fost studiul, repertoriul, evenimentele desfășurate pe scenele concertante. Pe alt palier erau așezate relațiile sale cu partenerii de carieră, cu compozitori, dirijorii și sfătuitoarii dar și criticii, impresarii și organizatorii de programe, ceea ce contează de asemenea. Le vom descoperi în pagini memorialistice, mărturisiri ale celor care mai sunt, printre martorii de demult. După timpul care s-a desfășurat prea repede, șirul amintirilor scrise acum, când a trecut mai mult de un deceniu de absență, evocările celor ce i-au fost aproape, aparținând unor generații contemporane artei, însemnările din timpuri și momente diferite, din publicistica ce i-a însoțit cariera, contribuie mult la efortul reconstituirii portretului muzicienei.

Nu în ultimul rând, orizonturile repertoriale devin, probabil, ceva asemănător cu o coloană sonoră a unității în diversitate, interesului, preocupărilor și reușitelor unei vieți, aievea călătoriilor aparținând marilor descoperitori de tărâmurii necunoscute. Se înțelege astfel de ce cartea aceasta nu poate deveni o biografie, ci este totodată o cercetare. Dar poate fi, totuși, un mod de teaurizare a artei sonorului, o artă pierdută în memoria discurilor, înregistrărilor, aparținând celor care au ascultat-o și încă sunt în viață. În același timp, tot ce s-a reunit în filele acestei scrieri cu ajutorul

celor care i-au fost vecini de imagine, aproape, acordându-mi sprijinul, precum generosul doctor Ioan Cironeanu care, un timp, i-a fost partener de viață, prețuind valoarea, și fiul artei, Valeriu Petrescu, neobosiți colecționari de documente și informații, totul devine – cu toată modestia autorului, condeierului - un Omagiu. Altfel spus, o carte de memorii în care se reunesc amintiri și impresii, cronici și, implicit, istoria unei epoci ce a stat mărturie Omului și Artistului. Este, se înțelege, o dovadă a existenței sale, privită cu admirația iubitorului de frumos – adică ceea ce ar trebui să învingă timpul, onorând personalitatea acestei Regine a cântului cult, Emilia Petrescu.